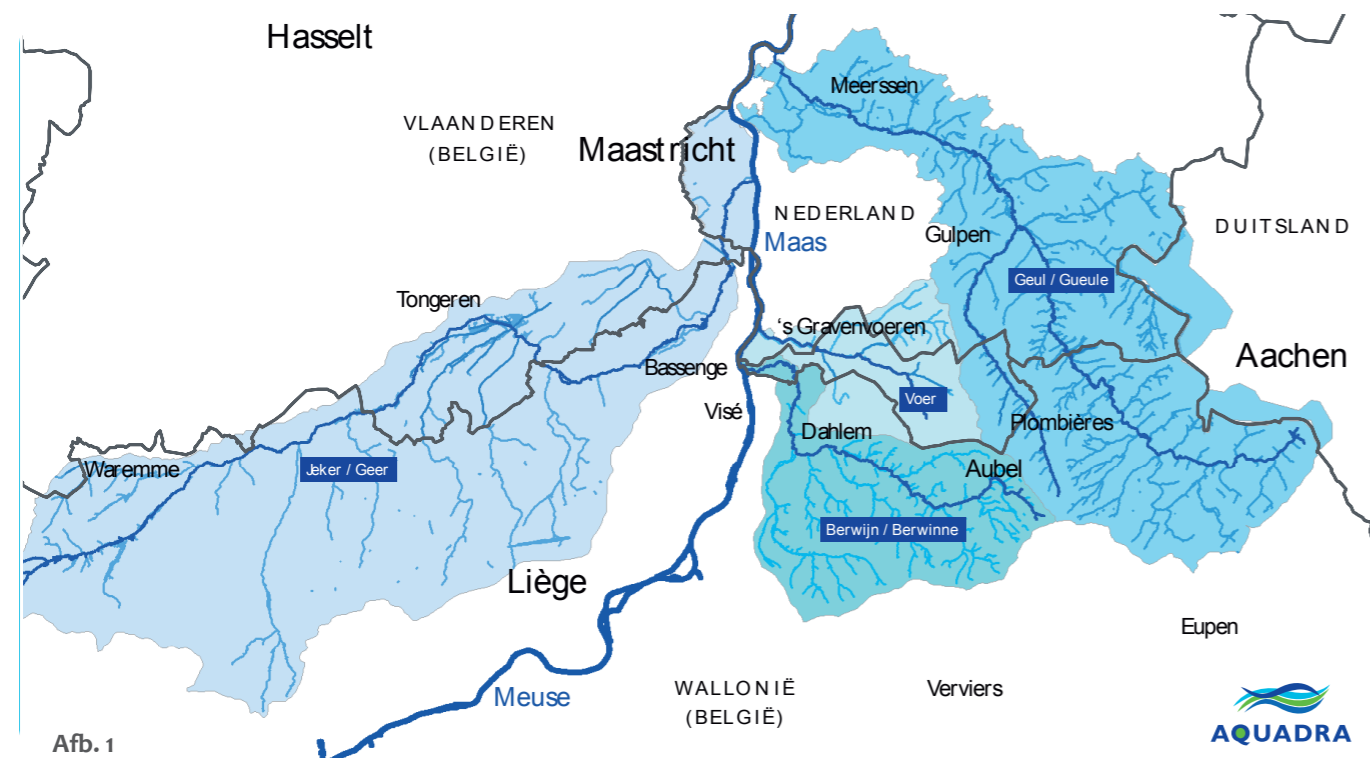

Hoe en waar de Geul stroomt

Rivier of beek? - Rivière ou ruisseau? - Fluss oder Bach?

Afb. 1

Is de Geul een rivier of een beek? Deze vraag valt niet eenvoudig te beantwoorden, want eigenlijk zijn rivieren en beken hetzelfde, ze verschillen alleen in grootte. Deze **stromende wateren** horen – het maakt niet uit hoe groot ze zijn – bij de dingen die veel mensen graag doen: wandelen, vissen, kleine dammen bouwen, dieren observeren, watersporten ... of ook gewoon ernaar kijken.

bij Aken. Dat is vaak het geval! Van daaruit stroomt de Geul 58 kilometer lang door België en Nederland. Hij mondt uiteindelijk in Bunde bij Maastricht uit in de Maas, de grootste rivier van de Euregio. Onderweg zijn er verscheidene beken die uitmonden in de Geul (**zijrivieren**). Een belangrijke zijrivier van de Geul is de Gulp, waar de plaats Gulpen naar is vernoemd. Alle rivieren en beken eindigen in een **monding**: ze monden uit in een andere rivier, in een meer of in een zee.

• “Water kent geen grenzen”: een project over de zijrivieren van de Maas aquadra.eu

• Rivierdalen en andere natuurgebieden in Zuid-Limburg: natuurmonumenten.nl/content/zuid-limburg

• ivn-limburg.nl

Afb. 2
Geuldalmuseum, Kelmis

Tot aan de monding stroomt de Geul door drie grotere plaatsen, waar je tijdens een wandeling veel kan ontdekken: **Kelmis** en **Moresnet** in België en **Valkenburg** in Nederland. In Kelmis ligt de Eyneburg, een oude ridderburcht die volledig gerestaureerd werd. In het oude pelgrimsoord Moresnet stroomt de Geul onder één van de oudste en langste spoorbruggen van Europa (afb. 3).

In het FR heet de Geul Gueule. FR Ta gueule! betekent zoiets als “houd je mond!”. Zie je het verband?

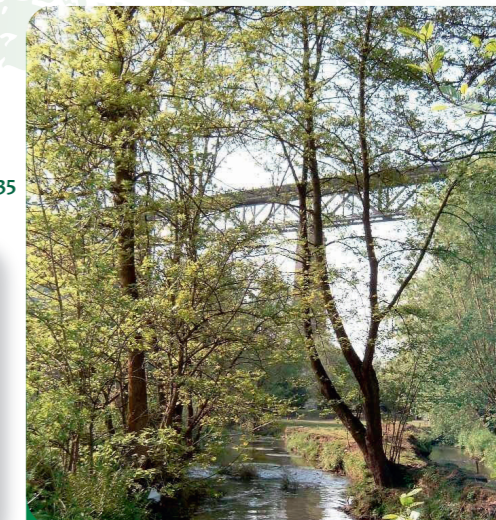

NATÜRLICH!
NATURELLEMENT!
NATUURLIJK!

Het stadje **Valkenburg**, waar twee aftakkingen van de Geul door stromen, is één van de bekendste toeristische trekpleisters van Nederland. Vroeger ging de koninklijke familie er zelfs regelmatig op vakantie. Je vindt hier naast veel restaurants en cafés ook de enige op een berg gelegen burcht van Nederland!

- Leuk infocentrum aan de Zwarte Beek in Limburg: dewatersnip.be
- In het Geuldalmuseum in Kelmis krijg je informatie over de Geul en het “dwergstaatje” Neutraal Moresnet (Afb. 2, kelmis.be).
- Via Gulia (wandelroute van de bron tot aan de monding)
 - natuurmonumenten.nl/bezoekerscentrum-roode-beek

35

Afb. 3 - Hoog boven het water: Het “Geuldalviaduct” in Moresnet.

De Geul doorkruist het **Mergelland**, een deel van Zuid-Limburg. Mergel is de benaming voor een zandhoudende kalksteen, die ook vaak gebruikt wordt om huizen te bouwen. Mergel is een vrij zachte steen die makkelijk slijt. Daardoor ontstonden mooie dalen en heuvels. Men noemt deze omgeving daarom ook **Heuvelland**, omdat het hier zo heuvelachtig is. Dat is voor het vlakke Nederland zeer ongewoon. Om deze reden vinden hier grote wielervedstrijden plaats en wordt er zelfs wijn verbouwd. Ieder jaar komen veel toeristen naar het zuiden van het land om hun vakantie in mooie vakwerkhuisen in plaatsen als Epen (afb. 6) en Slenaken door te brengen.

Tussen Vaals en de monding in Bunde maakt de Geul veel bochten. Als een rivier langzamer stroomt en de bodem uit fijn materiaal bestaat (leem, klei of zand), kunnen “lussen” ontstaan, die we ook wel **meanders** noemen. Hieraan kun je goed zien dat de rivier zich “natuurlijk” ontwikkelt en niet door de mens in een rechte baan geleid wordt. Is de Geul nu een rivier of een beek? Laten we het zo zeggen: een riviertje!

Afb. 4 - Kleine waterorganismen: de larven van de schietmot.

Afb. 5 - Grotere waterorganismen: het biermpje.

Afb. 6
“Motoren uit de oude tijd”: net als de Volmolen bij Epen zijn veel oude molens tegenwoordig beschermd monumenten.

- Onderzoek een beek bij jou in de buurt:
- noem (en verklaar zo mogelijk) de naam
 - noem de bron, monding, lengte, breedte en diepte (op verschillende plaatsen)
 - beschrijf het oeververloop: plaatsen, bossen, gebouwen, bruggen ...
 - zoek uit welke dieren en planten in en bij het water leven. (Tip voor het zoeken van dieren: kijk in waterplanten, op stukken hout en onder stenen!)

De namen “Geul” (Latijns “Gulia”) en “Gulp” (zijrivier van de Geul) zijn verwant aan de woorden **Gully** en **Gülle**. Beide woorden betekenden vroeger zoiets als “sloot, stroom, water”. NL **geul** is volgens het woordenboek een “smal en diep water”.

Alle stromende wateren hebben een begin: de **bron** – daar “ontspringen” ze. De Geul ontspringt uit verschillende kleine bronnen in de buurt van Köpfchen aan de Belgisch-Duitse grens